Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü: M. Emin Kostürk

İdarehanesi: Cemahdar sokak, No. 4 Ankara cad. - İstanbul

26 TEMMUZ 1951 PERŞEMBE

Sayı: 4

İşçi HaKKı

HAFTALIK SİYASİ MÜSTAKİL GAZETE

Başyazarı: Kemal Sülker

Perşembe Günleri Çıkar

Yıl: 1 — Fiyatı 10 kuruş

Gelecek Sayıda:

BİR SENDİKACIYA MEKTUP
Yazan: İbrahim Güzelce

İŞÇİLERİN EV SAHİBİ OLMASI ZARURİDİR
Yazan: Bahaeddin Tansel

Grev Tasarısı işçileri Tatmin Etmemiştir!

Tanınmış Sendika Başkanları Tasarının Aleyhinde Bulundular

İşsizlik Gittikçe Artıyor..

Kemal SÜLKER

İşsizliğin gün geçtikçe arttığı, bütün sosyal neticeleriyle görülüyor. Bu yılın ilk 6 ayında İş Bulma Kurumuna başvuranların 31 bin 927 kişi olduğunu kaydetmek, karşılaştığımız tehlikenin azametini belirlemeğe kâfidir. İş arayanlardan yalnız 7.561'ine İş bulunabildiğini de yazarsak, durumun vahameti daha iyi anlaşılır.

Gittikçe artan İşsizliği ne sadece C.H.P. hükümetlerinin hakim olduğu, ne de C.H.P. kadroları içinden çıkan D. P. kurucularının bugünkü hükümet icraatında aramak doğru değildir. İşsizlik 19 uncu asırın tekstik çalışmalarından sonra artan istihsal karşısında, kendi iş kuvvetinden başka satacak bir şeyi olmayan işçilerin rahat yaşama imkânını sağlıyamıyacak bir iktisadi düzenin devam etmesinden ileri gelmektedir. Bu bakımdan İşsizlik, dünkü ve bugünkü iktidar partisi hükümetlerindeki şahıslarını değil, partilerin ekonomik programlarının devam ettirdiği asırlık bir hastalıktır. Fakat, tedavisi imkân bulunmuyan bir dert değildir.

«Sermayedarların kâri ve iş kuvvetinin istikrarını şeklinde formülleştirebileceğimiz bugünkü ekonomik sistem icabı, iş bağında bulunan hükümetler muayyen bir kısıtlın menfaatini müdafaa etmekteyiken, memleket çoğunluğunu teşkil eden köylüler gittikçe sefalete düşmüş sanayi işçileri dünük bir hayat sürmüş, münevverler çalışma sahası bulamamıştır. Bu durum karşısında müfatasmızın mühim bir kısmı devam eden ekonomik sistemden ve tatbiq edilen iktisadi programdan memnun olmadığı kolaylıkla ifade edilebilir. Bu demektir ki, köylü ve İşçi sınıfı dün olduğu gibi, bugün de iktidarda bulunmayısının ıstırabını çekmekteder ve bu sınıf parlamentada tam mânasıyle temsil edilmediğe, devam eden ıstırap sona ermiyecektir.

İktidarda köylü ve İşçide olmayışı yüzündendir ki; Giresun, Trabzon, Gorub, Ordu ve Riza illerinde geçimlerini temin edemiyen vatandaşlar yuvalarını terketmiş ve İçinde bulundukları sefalet almış yürümüştür. Bu illerdeki İşçilerin yüzde 65 i vereme tutulmuştur. Bu vatandaşların Samsunda İskânını ve kendilerine toprak verilmesini istiyen milletvekillerinden Arif Hikmet Pamukoğlu ile Mustafa Reşit Tarakçıoğlu, bizzat kendi partileri tarafından tenkit edilmiştir. Kendilerine tasarının geri alınması bildirilmiştir.

İşçi ve köylünün iktidarda olmayışı yüzündendir ki bir kişi çıkıp İşçilerinin de İş Kanununun 3. maddesi (Devamı 3. sayfada)

Üzeyir Kuran diyor ki: "Ceza kanununda bulunmayan ağır maddeler bu tasarıya bizi korkutmak için kondu„

Grev ve lokavt tasarısı, sendikaları tatmin etmemiştir. «Debbağ ve Deri İşçileri Sendikası» nın Pazar günü Kadıköy'deki yaptığı üye kaydetme kampanyası toplantısı» nda mezkûr sendikanın başkan vekili Rahim Mumcular şunları söylemiştir:

«— Tetkik etmek üzere bize gönderilen grev ve lokavt kanun tasarısı hiçbirimizi tatmin etmedi ve etmiyecektir. Biz bu hâdıtlı grev istemiyoruz. Biz tedakâr ve feragatkâr Türk İşçileri yapıcı olduğumuz halde

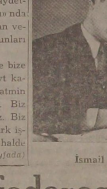

İsmail Aras

(Devamı 3. sayfada)

Birkonfedarasyon teşkili isteniyor...

Tekstil, elektrik ve motörlü taşıt işçi sendikaları faaliyete geçti

İstanbul Tekstil ve Örme Sanayi İşçileri Sendikası mühim bir teşebbüse girişmiştir. Sendi-

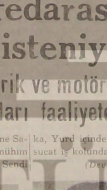

Lütfi Yılmaz

Şaban Yıldız

Gazetemizle ilgilenen Sendikacı arkadaşlardan ricalarımız

«İşçi Hakkı» nın dördüncü nüshasını da neşretmeğe muvaffak olduk. Bu, bizden ziyade siz işçi arkadaşların başarısıdır. Anadoluadaki bütün sendikalara muayyen mıktarlarda gazete göndertdik. İşçi Hakkı'nın 10 kuruşa satmakla beraber, muhtelif fabrikalardaki işçilere toplu olarak 8 kuruştan göndermekteyiz. Bu bakımdan kendilerine muntazamen gazete gönderdiğimiz sendikalar ve işçiler lütfen bu nüsha da dahil şimdiye kadar sattıkları gazetelerin bedellerini 8 kuruş üzerinden gazete sahibi adına göndermek zahmetine katlanamlar. Satamadıklarını gazeteleri de iade etsinler.

«İşçi Hakkı» nın yaşaması, İşçilerin göstereceklerini gayrete bağlıdır.

Cumhur Başkanı Celâl Bayar ve Çalışma Bakanı Nuri Özsan, Sigorta Genel Kuruluna iştirak eden işçilerle Çankaya Köşkünde

Sigortada 'Suiistimal, halini alan tayin ve tahakkuklar

G. Müdürlük, işçilerin 30 dileğinden birini yapabildi

Yüzbin lirayı aşan usûlsüz işler hakkında denetçilerin bazı fikirleri...

İşçi Sigortaları Kurumunun iç bünyesinin ne olduğunu öğrenmek her İçinin hakkı ve vazifesidir. Kurumun nelerle uğraşıp, neler yaptığı hakkında asgâdıdaki yazı kâfi bir fikir verecektir.

Gün geçtikçe teşkilâtı genişliyen ve teşekkülleri çoğalan İşçi Sigortaları Kurumunun muamele ve kararları 1950 Temmuzuna kadar bir tek denetçi tarafından kontrol edilmişdir. Bu tarihten sonra denetçi sayısı ikiye çıkarılmış, fakat bu da ihtiyacı karşılayamamıştır.

Aşağıdaki malûmatı, sigortayın kıdemli ve üstün denetçisi Salâhaddin Birkan'ın 15.VI. 1951 tarihli raporundan alıyoruz.

Raporda belirtildiğine göre; genel müdürlük, birçok müesse-

(Devamı 2 nci sayfada)

Defterdar Fabrikasında bir memurun muayenesi 75 liraya mal olmaktadır

200 memur için 3 doktor, hastabakıcı ve hademe masrafına yazıktır bay'ar!

Sümerbank Defterdar Fabrikasında şahsen bir tasrf derneğini tesbit etmiş bulunuyoruz.

İşçilerine prim ödeme ve ücretleri artırma İşinde bin dereden su getiren müessese bakınız bir kalemde ne kadar israf yapma kararı vermiştir:

1 Martta itibaren yürürlü-

(Devamı 4. sahifede)

6 ay boş yere bekliyen uzman

İşçi Sigortaları Kurumu, yabancı uzman getirme İşinde cömerttir. Fakat getirilen mütehassıslardan fıydalanmış İşinde öyle değil. Nitekim Lefebre adında bir mütehassıs getirilliyor tâkdimler, ziyafetler, yer göstermeler... Sonra!

Mütehassıs altı ay, bir İşçi İstidası gibi unutuluyor. İstidanın dili yok ama, mütehassısın dili var.

«Benden altı ay İçinde bir tek İş hususunda ne fikir sordunuz, ne de bir İş istediniz. Bu bir şikâyet mektubu yazıyor.

Şikâyet mektubu, İşçi istidalarının yanına, mütehassın da biner liradan aylıklarını alarak memleketine gönderiliyor.

Haydi hayırlısı...

Hükümetin boş durmadığı, toplantılar yaptığı; kararlar aldığı muhakkak... Ama bu kadar kâfi mi? Tabii hayır... Etrafa göz atalım...

Memleket münevveri İşçiye, tekniyeni İşsiz... Devlet dairelerinde tasarruf madan sıkı çırıdı ve böylece her gün bir başka yeni münevver İşsiler kafilesine katılıyor.

Alınan iktisadi kararlardaki İsabetsizlik ve belki de mantıksızlık yüzünden kapanan İşçilere fabrikanın, binlerce İşçisinin de açıkta kalduğı düşünülürse meselenin ehemmiyeti ortaya çıkacaktır.

Bütün bunlardan, alınan kararların, hükümet icraatının İçi ve memuru tatmin etmediği neticesini çıkarmaktan başka ne yoktur.

Yalnız bukadar da değil. Küçük esnafın feryadı, tüccarın endişesi nasıl İsah edilecek?... Bu vatandaşların, oturdukları yerde, tatlı canlarını öznek gibi bir gafiete gösrülüdükleri iddia edilecek değildir elbet... Üyleriyle rarların sınacağı söylenmiştir. Çılar.

Çok partili sisteme girdiğimiz gündenberi ıcriyi olsun, memurunu olsun, köylüyü, tüccarı olsun seçimlere takıddım eden günlerde düşünmeler görülmüş, ancak o günlerde bu geniş kitlelerin menfaatine yarıyacak kararların alınacağı söylenmişti.

Dünle bugün arasında değişen hıçbir şey yoktur... Araseçimleri yaklaşmıştır; tekel İşçilerine bu yünden zam, hamal tarifesine bu yünden yüzde 15 İlâve yapılmıştır. Bilmem sorabilir miyiz;

İşçiniyle, köylüsüyle, fabrikasıyle, tüccarıyle, münevveriyle mülyonlar mıdırlıkes. mes'ut olanlar kimlerdir? ve hükümet bunun böyle devam edebileceğine kanı mıdır?

ŞİMŞEK

Beyoğlu Tekstil İşçileri

İşsizliğin arttığı, hükümetin tedbir almadığı belirtildi

İstanbul, Tekstil ve Örme Sanayii İşçileri Sendikasının Beyoğlu Subesinin yıllık Genel Kurul toplantısı pazar günü şube binasında yapılmıştır.

Şube Başkanı Ahmet Acan'ın kongreyi açmasını müteakip kongrenin başkanlığına arkadaşımız Muammer Özerkan, başkan vekilliğine Hasan Tufan, kâtipliğe de Celâl Beyaz seçilmişlerdir.

Bundan sonra gündem gereğince 6,5 aylık faaliyet ve hesap raporu okunmuştur. Raporda kupa-

(Devamı 4. sahifede)

DARILMAÇA YOK

İşçi, köylü, münevver ve fabrikatörler

TÜSTAV

Sigortalar üzerinde tetkikler

Italyada Sigortalara verilen primler ve ödenekler nedir?

Yazanlar: Cihat ORAN - Agâh TÜRKDOĞAN

— 2 —

Hastalık Sigortası Kanununun İşçilere tatbik edildiği gibi sanayi, ticaret, banka ve sigorta şirketlerile ziraat sahasında çalışan müstahdemlere de tatbik edildiğini yukarda belirtmiştik.

İktisadî sahada muhtelif faaliyetleri olan işverenler ile çalıştıkları işlerin nev'ine göre de işçiler tarafından prim ödenmektedir. 1946 senesine kadar işveren ve işçi tarafından müteesviyen ödenmekte olan primler bugün tamamile yerine kaldırılmıştır. Devlet tarafından bu sahada her hangi bir maddî yardım düşünülmemektedir.

Sanayii, ticaret ve bankalarda çalışanların primleri aylık istihkaklarının muayyen bir yüzde nisbeti, ziraat sahasında çalışanların ise faaliyette bulundukları muhtelif branşlara göre sabit bir miktar üzerinden prim tahakkuk ve tahsil edilmektedir.

Aile reisinin sigortaya kayıtlı bulunması keyfiyeti, aile fertlerinin de sigortalı olarak tekâbül edildiği hususlar için ayrıca munzam prim istenmemektedir.

PRİMLER AŞAĞIDAKİ ŞEKİLDE TERTİP EDİLMİŞTİR

a) Sanayi işçileri ..... %5
b) Sanayide çalışan müstahdemler ..... %3
c) Hastalık istirahat gündeliği alan ticaret sahasındaki işçi ve müstahdem ..... %4.5
d) Hastalık istirahat gündeliği alamıyan ticaret sahasındaki işçi ve müstahdemler ..... %3
e) Banka ve Sigorta şirketleri müstahdemleri ..... %3

%3 nisbetinde prim ödemekte olan sanayi, banka ve sigorta şirketi müstahdemleri, işverenlerinden ilk 3 aylık hastalıkları esnasında aylıklarını tam olarak aldıklarından hastalık ödeneklerinden faydalanmamaktadırlar. Ziraat işçilerinin primleri ise muhtelif iş nevilerine ve (asgari 6 lira) ile azami 25 lirei arasında tahayvül eder) İtalyadaki ziraat işçiliği rayicinin %4 üzerinden ve muhtelif eknler ve ekilen arazi nev'i ile bu arazinin icap ettirdiği iş günü adedi gözönünde tutularak hesaplanmaktadır.

Primlerin tahakkuk ve tahsili I. N. A. M. tarafından yapılmayıp şubelere malik merkezdeki komisyon, iş kazaları hariç, içtimaî sigorta tarafından taahhüt edilen bu haller hakkındaki primleri tesbit eder. Bu primler, bilâhare muhtelif rizikolara muhatap olan branş müdürlüklerine tevzi edilmek üzere Maliye Bakanlığı emrifetile tahsil edilir.

(Devamı gelecek sayıda)

Meşrutiyet devrinde partiler ve işçi sınıfının durumu...

Muhtelif partiler işçileri kandırmak için bir sürü vaadlerde bulunuyorlardı

Yazan TARİHÇİ

1908 Meşrutiyetini, daha ilk günlerde, yeni sermayedarlar bir yandan, komparador sermayedarlara kol kola edenbi sermayedarlar dört yandan, kendi menfaatlerini biraz daha arturan yeni bir devir haline koymak telâşına düşmüşlerdi.

Bu telâş içinde, onları korkutan şeyler arasında, feryadını ve taleplerini gittikçe arttıran ve teşkilâtlanmaya başlıyan Osmanlı İşçi Sınıfı esaslı bir yer tutuyordu.

Sermayedar sınıfının her türlü zümreleri, işçi sınıfının korkulu mayacak bir hale sokulmasında, hemfikir idiler. Ancak bu fikir ve emeli işçi sınıfından saklamak, istelik işçi sınıfı karşısında tavizkâr görünmek lâzım geliyordu.

Bu sakın hatı hareketle evvelâ İttihat ve Terakki Partisi girişti. Avanturist bir lider grupunun elinde bu fikre bu yandan iktidarı ele geçirmek, diğer bir yandan fırtadan portnarla bağlarını sıkıştırarak Tatili İşçal Kanununu neşredivordu. Bütün bunları yaparken, bir yandan işçi sınıfı karşısında sonu gelmez çeşitli vaitlerde bulunmayı da ihmal etmiyordu.

Temmuz Eylülünde Komparador sermayedar zümreye dayanan «Ahrar» adlı bir parti daha kuvvetlendi.

Ahrar'cular da kaynasan işçi sınıfı karşısında ilgisiz kalmıyorlardı. Bu mevzua ilgili olarak programlarına şöyle bir madde koymuşlardı:

«Terki ıgal ve buna mümasil hâlâtta havayici zaruriyeler, memleketin hükümet tarafından temini cereyanı ve icabatı kânuniye diye ve menfi umumiye hâlâ edilmemek şartiyle amelenin terfihi hâli ve amelelerle usta ve sermayedarların hukuk ve vezaifi mütekabilelerinin tayin ve tanzirazında kanunlar vazı, ve Ticaret ve Nafia Nezaretine merbut olmak üzere bir işçili umumiye subesi tesis ve memurini hükümetin terki ıgal için sendikalar tesis edemeyeleri teklif edilecektir.» (Program, madde 23).

Bu tavırlar ifadenin işçileri kandırmasına bile ihtiyacımız bırakmamı tutmuz ve sözde Kanunlardan daha fazla ehemmiyet çekmiyeceği muhakkaktır.

Ahrar'cıların birdenbire canlıman faaliyeti ve programlarının ve olumlu olan polisaşı tepkisi İttihat ve Terakkiye bir program tesbit ve ihtima mecburettu. Bu programda işçileri ilgilendiren bir madde de mevcuttu:

«Amele ile patronların hukuk ve vezaiti mütekabilesini tayin edecek kanunlar teklif edilecektir.» (Program, madde 12)

Fakat bu ifade tarzı işçileri celmek değil, bilâkis onların gözlerini açmağa ve İttihat ve Terakkinin mahiyetini anlamalarına sebep oldu. Zira Ahrar'cıların ağzında pek mânası anlaşılamıyan vezaiti mütekabile tabiri İttihat'çıların dilinde düğünce maskesinden sıyrılmıştı. Tatili İşçal Kanununun nasirleri için (vezaiti mütekabile) işçilere tahmil edilecek yeni vazifelerin (!) de bulunduğunun resmi bir ifadesinden başka bir şey olamazdı.

(Devamı gelecek sayıda)

Sigortada (suiistimal) h lini alan tayin ve tahakkuklar

(Baş tarafı 1. sayfada)

se ve müdürlüklerde yapılan denetlemelere ait raporları hâlâ tevzaşlandırılmamıştır.

1949 genel kurulunda teşkil edilen «Dilekler ve Mevzuat Komisyonu» 30 dilek ve tavsiyede bulunmuştu 250 yılı sigorta çalışma raporunda bu konu dileğin yayılmış dokuzu hakkında cevap verilmiş, diğerleri için de:

— Biz değil, Bakanlığı ilgilendiriyor.

Mazereti ileri sürülmüştür.

Cevap verilen dokuz dileğin bir kısmı ise:

— Gerçeklenmesine imkân yok!»

Diğer bir kısmına da:

— İleride tahakkuk ettirilecektir!»

Denilmiş, sadece bir dileğin yerine getirildiği bildirilmiştir. Bu dilek de, «Genel kurulda okunmak üzere yıllık çalışma raporunun bir özetinin verilmesi» dileğidir.

Garanti Bankası, Kurumu müşterek etmiş, bir iki milyonluk tevdiatta bulunmasını ve böylece Kurumun daha üstün menfaat sağlıyacağını bildirmiştir. Kurum, Ziraat Bankasıyle anlaştığını ileri sürerek bu talebi reddetmiş, böylece Kurum yüz bin lira menfaat kaybetmiştir.

41.221 lirası Zonguldak subesine ait olmak üzere muhtelif şubeler kanuna aykırı ve usulsüz olarak 42.075 lira para edemiştir. Kurumu bu paranın müsebbiplerinden tahsilinden sarfı nazar etmiştir.

Halbuki denetçi şöyle demektedir:

Denetçi Fethi Aliyev, muhtelif raporlarında, subelerde bazı aksaklıklar olacağını bildirmiş, teftiş ve kontrolların emniyet altına alınmasını istemişti. Genel müdürlük, teftiş ve kontrol mekanizmasını gerçi derecede takviye etmemektedir.

Kurum bir kararla teşkilât kadrosunda ilâve ve değişiklikler yapmış böylece bir kalemde 875 ve 750 lira aylıklı kadrolar ihdas etmiştir.

Denetçi diyor ki:

Halbuki yönetim kurulu ve genel müdürlük, öteden beri Kuruma fayda sağlıyacak veya Kurumun zararlarını önliyecek küçük memur kadrolarında gazetesi bir tasarruf prensibi takip ederken bu gibi yüksek maaş ihdasında cömert davranmaktadır.

Denetçi, zat işleri ve sicil servisinin denetlenmesindeki müşahedelerini şöyle bildiriyor:

Müfettişlerle müstahdemlerin aylık miktarlarında nisbetsizlik vardır. Bazı memurlar mesleklerileye ilgili olmıyan işlere tâyin edilmişler. Genel müdürlük merkezinde bir kısım memurlara maaşlarından başka bir de «vekâlet ücreti» verilmektedir. Bareme tâbi olmıyan memurlıyetlerde hiçbir mesnedi olmadan bazı memurların ücretini arttırılmıştır. Hizmet müddetinin 90 lirayı tekabül etmesi gereken bir memurun kanunsuz olarak 125 lira aylı maaşla tâyin edildiği görülmüştür. İmtihanla alınması icap eden memurlukara imtihana tâbi tutulmamış memurlar da tâyin edilmiştir. Konyada, hiçbir talep ve ihtiyaç yokken üç memuriyet ihdas cihetine gidilmiştir.

35 liraya kadar tek yataklı karyolalar satın alınırken, İstanbul İşçi Hastanesine beheri 10 liradan on tane «bebek sepeti» alınmıştır Bu sepetleri 30 liraya almak mümkündü. Kurumun İstanbul şubesinde bazı iyverenler hesabına noksan kayıtlar yapıldığı, 983 lira yerine 893 lira varıldığı görülmüştür. Bu sekilde yapılan muameleler iki maddeyi teşkil etmiştir. Bu usulsüzlükler insana kaşedenyadığı hissini vermektedir. Bu durum, iyi suiistimale müsait olduğu halde müfettişlerimiz müşahedelerini derinleştirmemiştir. Bu hataları yapan memurlar hakkında soru dahi açılmaman denetçilerin garibine gitmiştir. Bu şekildeki farkların yüz binlerce liraya mal olacağı muhakkaktır. Bu farklar bu «eshiv» mış gibi gösterilirse diğer şubelerde de aynı «eshiv»ler görülecek ve kurum mühim zararlara uğrıyacaktır

Son Sigorta Genel Kuruluna katılan işçiler bir arada

Hukuk Köşesi

Grev tasarısında mecburî uzlaştırma müddetleri

Yazan: Avukat Halûk BARUTÇUOĞLU

Grev Kanunu Tasarısının 26 ncı maddesine göre iş ihtilâfı çıktığı zaman grev ve müracaat edebilecek işçiler önce uzlaştırma yoluna müracaat etmek mecburiyetindedirler. 37 ncı maddede mecburi uzlaştırmada geçecek müddetleri göstermektedir. Bu maddeye göre:

İhtilâfı çıkaran işçiler bunu yazılı olarak iyveren veya vekiline bildirdikten sve altı iş günü müddetle onun cevabını bekliyecektir. Bu müddet zarfında cevap gelmez veya anlaşmazlarsa işçiler ilgili Bölge Çalışma Müdürlüğünü yazılı olarak vaziyetten haberdar edecekler, müdür de bunu altı iş günü içinde Çalışma Bakanlığına bildirecek ve altı iş günü müddetle onun cevabını bekliyecektir. Bu müddet zarfında cevap gelmez veya anlaşamazlarsa işçiler ilgili Bölge Çalışma Müdürlüğünü yazılı olarak vaziyetten haberdar edecekler, müdür de bunu altı iş günü içinde Çalışma Bakanlığına bildirecek ve altı iş günü içinde Çalışma Bakanlığı müsyonundan teşkil ederek Bölge çalışma Müdürlüğüne bildirecek ve Bölge Çalışma Müdürü de uzlaştırma komisyonunu üç iş günü içinde toplayacaktır. Komisyon üse azami on gün içinde kararını vereerek bunu tarafına yazılı olarak bildirecek ve işçiler yazılı olarak kararı kabul etmediklerini gene yazılı olarak komisyona bildirdiklerinden bir kı grev ilân edebileceklerdir.

Bu müddetlerin toplamı ise 31 iş günüdür. Tasarı israrla elş günü tâbirini kullandığından arıyacı yevrem ve bunlara ilâve olarak bu yekûna ilâvesi gerekmektedir.

Halbuki grève müracaat edecek işçinin, piyasa şartlarına göre, iş üretiden en ekşik zamanı kullanması lâzımdır. Aksi halde muvaffakiyet ihtimali azalır. İşte bu sebepten mecburî uzlaştırma, iyveren ve memleket kurtarma ve grevi sogutma yolundan başka bir şey değildir.

Biz, esasen mecburî uzlaştırma müddetlerinin ehalîf olduğunu ve bu müddetler hakkında fazla bir şey söylemek istemiyoruz. Ancak memleketimizde iş şartlarının ve yevremin mutluluğunu ve derece çekilmez olduğu mâlûmdur. Bu bakımdan hemen her zaman «Hayrı olan patronun cevabı için bir müddet bekliyelim» diye bir hâkim bir dirden diğerine ilettmek için haftalar ayırmak ve netice itibarıyle grevi bir ay küsür gün geciktirmek ancak mahkemelerin zararlarına karşı patrona rahatça gerekli tedbirleri almak imkânını vermekten başka bir şey olmaz. Bu şart yevremin ancak kendi zararına neticelenecek olan bir hareketle izinin teşebbüs edeceği de şüphelidir.

Gerci bu müddetler tasarının gösterdiği azami müddetlerdir. Fakat bu müddetler tecavüz edilmiş olsa bile, bunlar ancak ehalîf olmak suretle hareket edeceğini taazzar derpiş etmemiştir. Acaba, bu sükûnen sonunda uzlaştırma komisyonu kararını vermemiş olduğu ileri edilebilecek midir? Hayır. Çünkü 39 uncu madde kat'î olarak uzlaştırmanın devamı müddetinde greve müracaatı yasak etmiştir. Hattâ bunu ahkâm hareketler de tasarının diğer bir maddesinde 50 liradan aşağı olmamak üzere hafif para cezasile cezalandırmıştır.

Ve esas itibarile sahibine tanınan bir hakkın kullanılmasını bu kadar geciktirmek bu hakkın vermiş hürriyetin anormal tahdididir.

Birse de tasarının bütünü ve gerekçesi hakkında konuşalım:

Tasarı, grev hakkını ancak bir kısım işçilere tanımaya diye bu hakkın kullanılışında başından sonuna kadar koyduğu hükümler ve yaptığı müdahalelerle bu hakkı sahip kildiği işçiler için dahi gevşi kullanılmaz çok güç ve tesirsiz bir hale getirmektedir. Tasarı grev hakkına koyduğu tahdidleri lokavt hakkına da tesmil et-

(Devamı 4. sayfada)

Hatırlar misiniz?

40 YILDA BİR ARPA BOYU YÜRÜYEMEDİK

7 Mayıs 1329 da «İstihlâkı Milli Cemiyeti» diye bir derek faaliyete geçmişti. Bu cemiyetin nizamnamesinin muakdîlmesinde şöyle deniyordu:

«Vatanımızın vaşanmanı, sağlı etmesini (yükselmesini) istiyenler en küçük muameleci istihlâklerinde bile mentaatı milliyeyi düşünerek kuvayı milliyei iktisadiyeyi yaşatmak ve yükseltmek emelini takip etmelidir. Vatan yaşarsa biz yaşarız düşturunu vatanperver hiçbir fert unutamaz.»

Cemiyet nizamnamesinin altıncı maddesinde de şunlar zelirtiliyordu:

«Cemiyet şu maksatlarla kurulmuştur:

1 — Halkı yerli esya istihlâkine (kullanmağa) alıştırmak.

2 — Yerli eşyayı umuma tanıtmak.

3 — Müstahsilleri halkın hâliyacına, milli ve umumî arzulara uygun şekilde istihsal yapmak için teşvik etmek.»

Bugün de aynı gayelerin tahakkukuna çalışmak zorunda kalınması, kırk küsur beri bu sahada bir arpa boyu yol alamadığımızı gösteriyor

KASAPLAR, İŞÇİLERİ KORURKEN...

28 Eylül 1327 de «Umum Kasap Esnafı Cemiyetiv kurulmuştu. Cemiyet nizamnamesinin 16 ncı maddesinde şöyle deniyordu:

«Kasap esnafı istihdam ettikleri tezgâhtar, eğerci ve çıraklardan birisine hizmetinden izin verdiği halde istihkâkını tamamen tediyeye mecburdur. İstihkâkını tediye etmediği takdirde defteri mahsusunda âmi mukayyet olan tezgâhtar, eğerci ve çıraklardan hiçbirisi o esnafın hizmetini kabul etmiyecektir. İşbu madde hilâfında hareket edenler ecdâdlar, eğerci ve çıraklar hiçbir suretle cemiyetin muavenetine mazhar olamazlar.»

ZEHİ TASAVVURU BÂTIL, ZEHİ...

Senatörlerin kulakları çınlasın!

İş Kanunu Büyük Millet Meclisinde bahsol edildiği gün Mercan tetr yazlimin müfettişi genel sekreteri Recep Peker kürsüye çıkmış ve şöyle demişti:

«Yeni İş Kanunu sendikalık şuurunun doğmasına ve yaşamasına imkân verici hava bulutlarını silip süpürecektir. Bu kanunla iş hayatında muvazene kurulacaktır.»

Zehi tasvvuru bâtıl, zehi hayali muhal!

İŞÇİ Röportajları

Yazan: MUAMMER NAMİ ÖZERKAN

Mahmutpaşa atölyelerinde çalışanların sonsuz ıstırabı

Ücretlerde bir ahenk yok - Hafta tatili yok - Gündüz bile aydınlık yok - Kanundan faydalanma imkânı yok

Muharrir Kemal Sülker, Gece Postası'nda «Mahmut Paşanın Esrarı» adlı seri röportajlarını kesmek zorunda kalırken:

— Daha çok şeyler, daha çok şeyler var Mahmutpaşada... demekten kendini alamamıştı.

Bugün, İş Kanunu şümülüne girmiyen yerlerin bir ümi hasıl haline gelen «Mahmutpaşa» çeşitli mallar satan dükkânlarının, yabancılara bilmem hangi padişahın, bitmez tükenmez, Ayetl Kerimeli murasa kılıçlarını satan antikacıtarının, yokluk ve sefalete pusu kuran Bitpazarının ve nihayet irili ufaklı şiportalarının dağında, bambaşka bir alemdir.

Her gün, Türk sosyal hayatının yeni bir facia perdesi açılıp kapanan Mahmutpaşa, bu ikinci ve hakiki «cehrelle hakikaten görülmeğe değer...

Tekstil ve Örme Sanayii İşçileri Sendikası Mahmutpaşa Şubesi Başkanı, İsmail Tuğtekin'le karşılaşınca bunları hatırladım.

Günde 12 saat çalışmasına rağmen, her gün 3-4 saat sendikada çalışmak için zaman ayrılabilen bu çalışkan ve enerjik sendikacı, — Muhakkak ki iş hayatımızda şikâyetçi olduğumuz bir çok meseleler, dertler var, dedi. Fakat Mahmutpaşa deyip de geçmiyelim. Mahmutpaşa ve Mahmutpaşalı, her türlü haktan mahrum onbinlerin ifadesidir.

— İş Kanunu şümülüne giren yerlerde çalışan arkadaşlarımız, İş Kanunu ve bununla ilgili mevzuatın kısır ve kifayetsiz olmasından şikâyet ederken bizlerin daha henüz İş Kanunun tatbiki için mücadele etmek zorunda kalışımız, insana hüzün veriyor.

Diye ilâve eden İsmail Tuğtekin içini dökmekte devam ediyor.

— İkinci Dünya Savaşı içinde kendi yağımızla kavrulmak mecburiyetinde olduğumuz zamanlarda gelişen Mahmutpaşaya geldiğim zaman henüz 7 tezgâh vardı, dedi.

Bir kaç tezgâhtan ibaret atölyeleri dolaştığımız zaman hemen hepsinde bir tanıdığa tesadüf ediyinin sebebini bu sözlerle daha iyi anlar gibi oluyorum.

— O zamanlar, iyi para alıyorduk, dedi. Bugün sayısı binleri aşan işsiz arkadaşlarımızın dışında çalışanlarımız bile günde en az 12 saat mesaiye rağmen; ailesine bir kuru ekmeği zor temin edebiliyor.

— Sebep? diye yüzüne baktım.

«Bunu anlamıyacak ne var?» der gibi gözlerinin içine baktı. Sonra:

— Bir çok sebepleri var, dedi. Tabii hepsinin başı işsizlik.

Harp hali sona erdikten, dışardan ithal malları gelmeğe başladıktan sonra ücret tavsadı.

Liberasyon listesinin çok yüksek bir seviyeye çıkarılması ile pamuk fiatlarındaki yükseliş buna tuz biber etti.

Resmi makamların «pamuksuzluk yüzünden kapanan fabrika» yok demelerine rağmen, bu bir hakikattir. Kapanan veya tensikat yapan bir çok fabrikalardan dökülenler Mahmutpaşayı adeta akıllıka ettiler. Buna bir de Anadoludan gelenleri katarsak işsizlerin yıkılarının yuvarlanın bir kar topu gibi nasıl büyüdüğünü anlarız.

Susuyorum ve dinliyorum.

— Bu yazıyet karşısında fazla kazanç hırsı gözlerini bürmüş olan bazı şiverenler ücretleri indirmek için adeta birbirlerile yarış ediyorlar. Bulduklan bahanelerde çok gülünçtür çoğunda. Sana birkaç misal vereyim.

(Devamı gelecek sayıda)

İsmail Tuğtekin tezgâh başında

İsmail Tuğtekin

İşsizlik Genişliyor

(Başyazıdan devam)

nu kapsamına alınmasını: İktiyen milletvekillerinden İhsan Altinelin teklifi, Abdürrahman Boyacı-gilberin istediyle 953 ten itibaren yürürlüğe girmesin kaydıyle diğer Meclis komisyonlarına havale edilmiştir. Fakat Meclisin bu şekliyle de olsa bu tasarıyı kabul etmiyeceği kanaati daha şimdiden ileri sürülmüştür.

Dam toprak olan 18.202, dam kiremit olan 6.249, dam tahta olan 2920, damı saz olan 685 köyde barınan, dere, kayalık ve kuyu suyu içen köylüler gibi, günde 60 kuruş yevmiye alan, Genevvallerden kalma mahzenlerde günde 18 saat çalışan işçilerin karşılarına dikilen sefalet ve işsizlik sıkıntısi milli bünyesinâ harap edecek sürâtle genişlemektedir. Bu şehlikeyi bertaraf etmek, işçi ve köylünün teşkilâtlanmasına ve teşkilâtı kuvvetine bağlıdır. Bunu şöyle ki bugün, Büyük Millet Meclisinde kendi sınıflarının temsilcilerinin bulunması zarurettni gün geçtikçe daha kuvvetle ifade etmeğe başlamışlardır.

Artan işsizlik karşısında İşçilere düşen vazife, kendi iş meseleriyle hükümeti meşgul edecek ve çare bulmağa zorlıyacak bir çalışmayı devam ettirmektir.

Sendika kurmak suç mudur?

Elâzığda işten çıkarılan bir işçi feci şekilde öldü

Elazığ (Özel) — Yollar Sekizinci bölge müdürlüğü Sendikasına kuran işçileri ve sendika üyelerini bir müddet önce işten çıkarmıştı. Yapılan uzun mücadeleden sonra 100 e yakın işçi tekrar eski işlerine verilmiş, fakat üç işçi mümessili ve sendikacı işe alınmamıştır. İşe alınmayanlardan Hasan Yıldırman, çektiği sefalet sonunda aşırı bir şekilde vefat etmiştir. Diğer işçi mümessilleri Ali Demiraş ve Sabri İlter 8. Bölge Müdürlüğü ile mahkemelik olmuşlardır. İşçiler bilhassa birinden fazla mesailerinin ödenmesini istemektedirler. Mahkemeye intikal eden ihtilâfın işçi lehine neticeleneceği ümid edilmektedir.

Elazığ motorlu taşıt ve her nevi yol, ziraat makineleri işçileri Sendikası, gittikçe kuvvetlenmekte ve yaptığı mücadele ile işçileri sendikaya bağlamaktadır.

Sendikacıların esas vazifeleri

Sendikalar, sınıfı birer teşekküldür ve işçilerin istismarını önlemek en başta gelen vazifeleridir

Yazan: M. Emin KANTURK

Sendikalar, gün geçtikçe işçilerin ilgisini çeken birer teşekkül olmağa başladı. Sendikalara karşı artan bu alaka ile birlikte, sendika yönetim kurullarına seçme ve seçilme meselesi de işçiler için belibaşlı bir meşgale haline aldı.

Bütün bunlar işçilerin teşkilâtlanma ve teşkilâtlarını düzenleme arzusundan ileri geldiği kadar, işçi sınıfına faydalı olma isteğinden de ileri geliyor. Yönetim kurullarına seçilme müdecadelesinde bazan işçileri baasmak yapurak kendilerine mevki temin etme gayreti de gözden kaçmıyor. Sezimi kaybedenlerin, yahut sezdiği halde sendika bağkanlığına getirilmiyenlerin hissedilen tertiplerini kaydetmek zorundayız.

Bu realiteyi tespit ettikten sonra, sendikaların hâlâ azzu edilen gelişmesi gösterememesinde âmil olan sebepleri incelemek faydalı olacaktır. Mamafih bu sebepleri belirtmeden şunu söylemek yerinde olur:

İşçilerin bir kısmı «sendikanın ne olduğunu kavramış değildir ve sendika yönetim kurullarına seçilenlerin bazıları esas vazifelerinin neler olduğunu öğrenememişlerir.

İşçi sınıfının teşkilâtlanma ve haklarını elde etme yolundaki mücadele safhalarını tarih boyunca mütalâa edince öğrenecek birçok dersler ve edinilecek birçok faydalar kendiliğinden ortaya çıkıyor.

Bu dersleri öğrenme ve bunlardan fayda sağlama yoluna girmek için her şeyden önce şu soruyu cevaplandırmak lâzım geliyor:

«— Sendika nedir?»

Sendikanın mahiyeti hakkında kâfi bir hükme varmadan, sendikacının kim olduğunu ve sendikalarla düşen belibaşlı vazifelerin nelerden ibaret bulunduğunu teşbite imkân yoktur. Bunun için «sendika»nın ne olduğunu bilmemiz gerekiyor.

«— Sendika nedir?»

İşçi sınıfının mücadele seyrinden aldığımız ilhama göre bu soruyu şöyle cevaplandırabiliriz:

Sendika, her türlü siyasi partilerin dışında, her dinden, her renkten ve her cinsten işçinin bir araya gelerek vücuda getirdikeri sınıfı bir teşekküldür. Bu teşekkül, aynı işletmede çalışan ve muayyen bir iş kargılığında aldıkları ücretle geçimlerini temin eden, ücretlerinin ve çalışma şartlarının iyileştirilmesi, ve bu soruyu şöyle cevaplandırabiliriz:

Sendika, her türlü siyasi partilerin dışında, her dinden, her renkten ve her cinsten işçinin bir araya gelerek vücuda getirdikeri sınıfı bir teşekküldür. Bu teşekkül, aynı işletmede çalışan ve muayyen bir iş karşılığında aldıkları ücretle geçimlerini temin eden, ücretlerinin ve çalışma şartlarının iyileştirilmesi, ve bu soruyu şöyle cevaplandırabiliriz:

Sendika, her türlü siyasi partilerin dışında, her dinden, her renkten ve her cinsten işçinin bir araya gelerek vücuda getirdikeri sınıfı bir teşekküldür. Bu teşekkül, aynı işletmede çalışan ve muayyen bir iş karşılığında aldıkları ücretle geçimlerini temin eden, ücretlerinin ve çalışma şartlarının iyileştirilmesi, ve bu soruyu şöyle cevaplandırabiliriz:

Sendika, her türlü siyasi partilerin dışında, her dinden, her renkten ve her cinsten işçinin bir araya gelerek vücuda getirdikeri sınıfı bir teşekküldür. Bu teşekkül, aynı işletmede çalışan ve muayyen bir iş karşılığında aldıkları ücretle geçimlerini temin eden, ücretlerinin ve çalışma şartlarının iyileştirilmesi, ve bu soruyu şöyle cevaplandırabiliriz:

Sendika, her türlü siyasi partilerin dışında, her dinden, her renkten ve her cinsten işçinin bir araya gelerek vücuda getirdikeri sınıfı bir teşekküldür. Bu teşekkül, aynı işletmede çalışan ve muayyen bir iş karşılığında aldıkları ücretle geçimlerini temin eden, ücretlerinin ve çalışma şartlarının iyileştirilmesi, ve bu soruyu şöyle cevaplandırabiliriz:

Sendika, her türlü siyasi partilerin dışında, her dinden, her renkten ve her cinsten işçinin bir araya gelerek vücuda getirdikeri sınıfı bir teşekküldür. Bu teşekkül, aynı işletmede çalışan ve muayyen bir iş karşılığında aldıkları ücretle geçimlerini temin eden, ücretlerinin ve çalışma şartlarının iyileştirilmesi, ve bu soruyu şöyle cevaplandırabiliriz:

(Devamı 4. sahifede)

Adanada çirkin bir grev isnadı

Kurtuluş Barda cereyan eden hâdisenin içyüzü

Adana (özel) — Otel, lokanta ve eğlence yerleri işçileri Sendikasını üzen çirkin bir hâdise olmuştur

«Kurtuluş Bar» sahibi İbrahim Sedat Onuşumun yanında çalışmak istemiyen garsonlardan ve Sendikacılardan Muharrem Atman, Kâmil Karakaş ve Rüştü Güneri, şiverene gerekli ihbarı yapmıştır. İşçiler Kurtuluş Barda çalışmıyacaklarını bildirdikten sonra kanunî süre sonunda işten ayrılmışlardır. Buna mugber olan bar sahibi, işçileri grev yapmakla ihbarı emiş ve barı isnadlarda bulunmuştur. Adanada bulunan garsonlardan çoğu, arkadaşlarına hakarette ve yalan isnadda bulunan İbrahim Sedat yanında çalışmak istememektedirler.

HİKÂYE

Dokumacı İslâm

Yazan: Rüştü CEYHAN

Fabrika kapısı üzerindeki yuvarlak saat öğlenin on bir buçuğunu şeyrek geceyi göstiriyordu. Tam on bir buçukta dokumahane paydos olmuştu. Şimdi ipliğhanenin kadın işçileri sıyah gögüslük kalabalığı halinde, terli ve yorgun çıkıyorlardı.

Dokumacı İslâm fabrika karşısındaki kooperatif bakkalından bir paket yıldız tesjlik cigara aldı, İpliğhane kapısının yorgun gözlerle seyrefmekte olan delikanlılarla iççilerin aranna katıldı, bir cigara yaktı.

On yedi yaşında idi. Dokuz yağından beri fabrikasın hemen her kısmında çalışmıştı. Her gün böyle erkenden çıkar, kız kardeşine bakterdi. On beşinde, sıkı bir pelesk, kara kaş, kara gözlü kız kardeşiyse eğlenyizinin ona bıkkınlık kazar. «Ne bekliyorsun bene? Ben çocuk muyum? Koskoca kızım!» derdi...

Cigarasından üçüncü dumanı almıştı ki, yanıbaşında arısı bir kahkaha... Döndü. Camgöz Sadık gene... Kumarcı, aylak... Bütün gün meyhane, kahve köşelerinde, zavallı işçilerden harag sularak dolaşır dururdu. İslâmın en çok sinirine dokunan, Camgözün göz bebekleriydi. İçerinden ışık geçirilmiş gazoz ishyalarını hatırlatan duru yeşil gözleriyle baktıkça, İslâm ta ilkelerinden titrer, ürperir, tükürürdü. Bu yeşil göz bebekleri başka birisinde olsaydı, İslâm belki bu kadar nefret etmiyecek, onları ihtimal güzel bile bulacaktı, İslâm Camgözde...

İslâmın burnunun dibine kadar sokulduktan sonra:

— Ne haber kayınbirader? diye sordu.

İslâmın yüzü nefretle buruştu, cevap vermedi.

Berik?

— Sana söylüyorum! diye ömuzunu dürttü.

İslâm gene cevap vermedi, cigarasını çekmekte devam etti.

— Ulan sana söylüyorum, hergele!

İslâm hırsla döndü:

— Hergele senin!

Camgöz vurmak için yumruk indirdi. İslâm ona bir kardeşin bunu!

İslâm öfkeyle bakıp, sövdü. Şu anda tabancası olsaydı Camgözü çekip vuratbilirdi.

Camgöz, kendi gibi aylak arkadaşlarıyle yol boyunca çekiştiyorlardı. İslâm, arkalarından nefretle tükürdü ve kız kardeşinin şu uzun çıkmamasını temenni etti. Hırsından her yanı titriyordu. Birdenbire bakanası hatırladı. Yaç, kaç sefer söylemişti: «Baba, alalım şu kızı fabrikadan! Bu kızın yüzünden başım belâ ya gireceK... Alalım şunu...» demişti. Lâkin babası: «Benim kızımı eğer benim karımı taşıyor!» a fena yola sapmaz. Bizim soyumuzda fena çıkmamış. Soy azmaz!» Halbuki dokumacı İsa da: «Bu devirde anamdan bile şüpheleniriml demişti. devirler azdi. Şu devirde ne olsa yeridir!»

Bununla beraber İslâm, kötürüm babasına hak vermiyor da değildi. Çünkü kız fabrikadan alınırsa, evin geçimine dokunur, ağırlığı kendisinin omuzlarına binecek, kendisinin kazanciyle de ev, ihkânı yok geçinemiyecekti.

Cigarasından yeni bir duman aldı.

Saat on ikiye geliyordu. Bütün işçiler çıkmış, yeni işçiler işbaşı yapmış, fabrika kapısının büyük demir kanatlarından biri kapanmıştı.

Kız hâlâ görünürlerde yoktu. Bu zamana kadar fabrikada nöbetçi kalıyordu? Yoksa hirsiyle İslâm bunu düşünmek istemiyor, babasına acıyordu. Eğer böyle bir şey olsa, kız birisiyle işi pişirse, ihtiyar adamın yüzeçe inecekini sanarak akli gidiyordu.

Cigarasının ismarittini attı, yeni bir cigara yaktı.

Saat on ikiyi beş geçe İslâmın öfkesi aşırı bir hal aldı. Karnı ağrı çalıyor, uykusuzluktan gözleri yanıyordu. «... On iki saat ayak üstü İş, tonla toz yut, ondan sonra da... diye düşündü, ne bu benim çektiğim?».

«Kız kardeşim bugünün sonunda ekmek etmeğe gelmesi!» diyen arkadaşı İsa'ya hak vermişti ki, kız kardeşi fabrikanın iç kapısında belirdi. Yanında da komşu kızı Halime... İkisinde de pamuk tozundan ağarmış siyah saten göğüslükler...

Halimenin de kız kardeşiyle birlikte oluşuna sevinen İslâm birdenbire ferahladı ve dominden beri düşündüklerini unuttu.

Kızlar gündi çıkmadan, hep birlikte yan yana yürüyeceklerdi. Halime gene alttan alta bakıp, usullacık gülecek, ilgnelı lâftar çakacaktı. Eğer Halimenin cadaloz annesi: «... Kızımı işiye vermem, dünyada vermem! Benkızımı zengine vereceğim, evladımı köşeferde oturtsun!» demeseydi, İslâm şimdiye kadar kızın ağzından gelen burnundan kıldan ürkmüşcesine, ne yapar yapar İşi yolunu koyardı. Gerçi daha askerliği de vardı ama...

İslâmın içinde sanki bir lâmba kıvıldı.

Kızlar fabrikadan çıkmış, hızlı adımlarla yanından geçip gidiyorlardı. Aldırış bile etmemişlerdi. Hele kız kardeşi! Dönüp bakmamuştu bile... «Domuz!» diye düşündü, ve Halime'ye bakmadan cekiştiğini.

«Kız kardeşim bugünün sonunda ekmek etmeğe gelmesi!» diyen arkadaşı İsa'ya hak vermişti ki, kız kardeşi fabrikanın iç kapısında belirdi. Yanında da komşu kızı Halime... İkisinde de pamuk tozundan ağarmış siyah saten göğüslükler...

Halimenin de kız kardeşiyle birlikte oluşuna sevinen İslâm birdenbire ferahladı ve dominden beri düşündüklerini unuttu.

Kızlar gündi çıkmadan, hep birlikte yan yana yürüyeceklerdi. Halime gene alttan alta bakıp, usullacık gülecek, ilgnelı lâftar çakacaktı. Eğer Halimenin cadaloz annesi: «... Kızımı işiye vermem, dünyada vermem! Benkızımı zengine vereceğim, evladımı köşeferde oturtsun!» demeseydi, İslâm şimdiye kadar kızın ağzından gelen burnundan kıldan ürkmüşcesine, ne yapar yapar İşi yolunu koyardı. Gerçi daha askerliği de vardı ama...

İslâmın içinde sanki bir lâmba kıvıldı.

Kızlar fabrikadan çıkmış, hızlı adımlarla yanından geçip gidiyorlardı. Aldırış bile etmemişlerdi. Hele kız kardeşi! Dönüp bakmamuştu bile... «Domuz!» diye düşündü, «Maksadı beni kızla konuşturmamak!»

— Sist! dedi, nereye böyle efe?

Derhal duran kız kardeşi:

— Ne var? diye sertçe sordu.

— Nereddeydinizi?

— Sana ne?

— Ne demek bana ne? Herkes çıkalı milyon oluyor. Bir sair bekliyorsu!

— Beklemeseydin... Bekle diyen var mı?

Halime gülüverdi. İslâm fena halde bozuldu.

— Gösteririm sana! dedi.

Kız kardeşi onunla bile vermemişti. Hâlâ omzunda çekti, yol boyunca yürüyüp gittiler.

İslâm buz kesilmişti. Öfkeden mosmor, dişliyor, kulakları yanlıyordu. Bundan sonra onunla konuşmıyacak, yüzüne bile bakmıyacaktı. Kim takdirsa taşkınlıkla karşımıyacak... İsterse kolundan sürükleyinler... Görse ki çamura sapılanmış, bir tekme de o atacak!

Birdenbire irkildi. Kızlar tam köşeyi dönerlerken neredeyse peydahlanan Camgöz, kızların peşlarına neğrtmişti!

Aklından her şey silindi. Elindeki cigarayı atıp fırladı.

Rüştü CEYHAN

İşçi ve SPOR

Eyüp Kupası Maçları...

10 klüp arasında tertib edilen maçlar geçen pazar başladı

22/Temmuz/1951 Pazar günü Eyüp sahasında Kupa Maçlarının birinci haftası yapılmıştır. İlk maç saat 8,00 da Akın spor — Balat Kültür spor arasında yapılmış ve Akınspor 4 — 8 galip gelmiştir.

İkinci maç saat 11,00 de Yıldırım spor — Doğan güneş arasın?da oynanmış ve Yıldırım spor bu maça ıa kadro ile çıkmıştır:

İhsan - T. Nevzat, Enver - Fahik, Hiristo, Nevzat - Rasit, Şemsettin, Kazım, Erhan, Nahit.

Maçın tafsilâtını veriyoruz:

İlk devrede Doğan Yıldırım spordan üstün ve daha anlaşmalı oynayarak 3 gol attı. Bunu mukabil Yıldırım spor Hristomun attığı bir frikikle bir gol kazandı ve devre 3-1 sona erdi.

İkinci devrede Yıldırım spor bir kaç tehlikeli akın yaptı ve birçok gol pozisyonunu girdiyse de bir netice elde edemedi ve maç da böylece sona erdi.

AY-YILDIZ — DOĞAN YILDIZ MAÇI

Saat 13,00 de başlanan bu maçta Ay-Yıldız'lılar şu tertiple sahada görünüdü:

Kadri - K. Zeki - B. Zeki, Mehmet, Fuat - Onnik, İsmail, Mehmet, İbrahim, Emin.

Maç başlar başlamaz Ay-Yıldız takımının Doğan Yıldız kalesini sıkıştırmaya başladığı görülüyordu. Nitekim Ay-Yıldız'ın yaptığı tehlikeli akınlarından birini İsmail golle neticelendirdi. Bu yoldan sonra daha çok açılan Ay-Yıldız takımı bir penaltı kazandı, penaltıyı yine İsmail teknik bir vuruşla topu sağlara takmak suretiyle takımına ikinci golü kazandırmış oldu. Bu golden sonra Doğan Yıldız kırkaç tehlikeli akın yaptıysa da neticeyi değiştiremiyerek devre 2-0 bitti.

İkinci devrede Doğan Yıldız anlaşmalı bir oyun tutturarak Ay-Yıldız kalesini sıkıştırmaya, hattâ hasım nasıl sahasına yerleşmeye muvaffak oldu ve rakip kalesi uzun şüflarla tazise başladılar. İki dakikada karşısan kale önünden istifade eden Doğan Yıldız'lılar aklı bir sutla neticeyi 3-1 yapmağa muvaffak oldular. Bundan sonra geçen dakikalar neticeyi değiştirmeyerek 2-1 Ay-Yıldızın galibiyetiyle sona erdi.

Şunu da belirtmek isteriz ki bu maçta Ay-Yıldız takımı seyircileri çözü bir futbol seyrettirdi.

Bundan sonra yapılan maçlarda: Dalı Spor Bühlıdere'yi 3-1 yenmiş. Cetinspor'la Camspor da 0-0 berabere kalmışlardır.

Fak KALYONCU EYÜP BEŞİKTAŞ 2-1 MAĞLÜP ETTİ

Pazar günü Eyüp sahasında Beşiktaş ve Eyüp futbol takımları hususi bir dostluk maçı yapmışlardır. Bu maçı Beşiktaşlılar noksan bir kadro ile olmuşlar ve atılan bir çok golle mukabil yedikleri iki golle sahadan 2-1 mağlûp ayrılmışlardır.

Türkiye Demir işçileri sendikaları Yenetim Kurulu

Divriği (Özel) — Türkiye Demir İşçileri Sendikasının yıllık genel kurul toplantısı 19/7/1951 günü yapılmıştır Harareteli müzakerelerden sonra şu üçüler yönetim kuruluna seçilmiştir:

Mehmet Bozkurt (Başkan), Hasan Çoklun (Başkan vekili), Şükrü Valmuncu (Genel sekreter), Şerif Çamcı (Saymen), Bekir Biyik (Veznedar).

Hepsine başarılar dileriz.

Beyoğlu Tekstil işçileri

(Başlarafı 1 inci sayfada)

nan fabrikaların durumu ve işçi yevmiyelerinin düşüklüğü izah edilmiştir.

Söz alan üyelerden Kâmil Aşlıçlı ve Tahsin Erşanda, raporun A dan Z ye kadar yanlış olduğunu belirtmişlerdir. Mehmet Ay Yamaç ve Şükrü Türkeli de tenkidlerde bulunmuştur. Yönetim Kurulu adına Ahmet Açan tenkidleri cevaplandırmış ve iddiaları reddetmiştir.

Dilektere gelince Birlik Başkan Vekili ve İş mahkemesi üyesi Mehmet İnhamlı bir konuşma yapmıştır. tavsiyelerde bulunmuştur.

Ömer Çelinkaya da sanayiinizin geliştirilmesinin hünaveye muhtaç olduğundan gümrük rıstımlarının nisbetsizliğinden bahsetmiş, bugünkü işsizliğe temasla acı acı dert yanmış, ve hükmünü ikiudarın muhalefette iken istiklâlin önemeceği hakkındaki vaadlerinin 16 aydanberi yerine gelmediğini ve sendikaya müracaat eden gün sectik. ve vahim bir hal aldığını belirtmek rek grev kanunu tasarısını uzun uzun tenkid etmiştir.

Sigortalar bununla temas edenden hatip bu kanunun şimdilik kendi müstahdemlerinin geçimini sağ bayabildiğini, açıkça doğru durum yaratı olmadığını belirtmiştir.

Mehmet Ali Yamaç da söz alarak şunları söylemiştir:

«— Aramızdan iki Milletvekili çıktı; bu sefer dıyulmuyor. Duyduğuma göre «biz işci milletvekili değil, parti milletvekili, yiz» diyeclıamış; partinin tüzüğünde: İşci mevzuu sıcak yok mudur?».

Ahmet Handan da söz alarak, İş Kanunu kapsamına girmeyen İşyerlerinde olan İşcilerin dertlerini acı bir dille ifade etmiş, Ankara Altınelik bu husustaki tekririni inceleyen calışma komisyonunda ancak iki gün daha tahammül edilebiliyecek bu dıvayı iki zene sonraya 1953 e attığını üzünlü duyuracak bir tekrirdir.

Fakat bu bütün de, tıcretli hıra tatilinin bir zaman tatbik edileceğini ve bunun bir an evvel hallı için anıkıdı makamlara telgraf çekilmesini istemiştir.

Şükrü Kaya, konuşmasında şunları söylemiştir:

«— Arkadaşlar, İşverenlerin bir çoğu İşciyi istismarda bulunmıyacağınızı görevine cıkmuş bulunmaktadır.»

Sendika Merkez Yönetim Kurulu Başkanı Bahis Ersoy da Yerli Malı kampanyasına temas etmiş ve ilgi ile takip edildiğini bir konuşma yapmıştır.

Netiecde Yönetim Kurulu ibra edilerek seçimlere geçilmiş ve eski İşcilerden Yönetim Kurulu Üyelilerine seçilmişlerdir.

Ahmet Acan, (41), Tahsin Akbaş (35), Ali Certer (32), Ömer Mayıdanc (30), İlyas Gürel (31), Ahmet Kaçmaz (28), Zıya Gür (25), Galip Türkeli, (25), Mehmet Gür (25), Recep Tezel (15), Hasan Boşok (12).

Yedek üyelilerce de seçilenler şunlardır.

Ali Gürel (11), Seher Kanatlı (10), Melâhat Taka (9), Kâzım Ufta (6), Mehmet Yamç oğlu (5), Yeni Yönetim Kurulumuza ve cıdar başarılar dileriz.

Mustafa GÜLİNKİN.

Hukuk Köşesi

(Baş tarafı 2. sayfada)

misse de bu tahditler, zaten kuvvetli olan ve hiç bir zaman mağdur durumunda bulunmayan İşverenler için cıdar, kanunda ve insaflıa harekete mecbur eden bir mahiyet taşımamaktadır.

İşcin gözünün serbestçe alınıp sebeb olduğu memleketimizde İşciyi mağdur durumdan kurtarmak, iş cücünü kıymetlendirecek zene İşcinin kendisidir. Bunun için de İşcilerin mücadelesinde onun serbest hareket etmesi, silâhlarını tedağı gibi kullanılmesi lâzımdır. Bu sahada İşciyi takyid edecek bir tahdit, onun mağdur kalmasını temin eden bâsıs ve yasalarımız.

Gerekeçe gelince: Bu kadar gayri âdil bir tasarıyı pek tabiidir ki hiç bir gerekçe İşçi bunda olamaz. Ve bunu bütün İşçilerin İşçi İş Çalışma Bakanlığı arsak tasarının bütünü mahiyetinde olan bir gerekçe hazırlamakla İşçilerin ve tasarıyı müdafaa edemiyorlar.

Defterdar Fab.sında bir memurun muayesi

(Baş tarafı 1. sayfada)

ye giren umumi Hastalık Sigortası üzerine evvelce İşçilerini tedaviye mecburdur olan Sümerbank bu mükellefiyetten kurtulmuştu. Bu hasımdan 2700 İşçi ve 200 u bulan memur için tutulan üç doktorun kadro hariçi edilmesi gerekiyordu.

Fakat Defterdar fabrikası 2700 İşçinin bakımından kurtulunca yalnız bir doktoru çıkarmış, biri dahiliyeci, biri operatör biri de dişçi olan üç İşçi İşçilik kadroyu, hasta bakıcı ve hademeleriyle birlikte beslemeye devam etmiştir.

Dahiliye müteahassı ayda 750, operatör 625, dişçi ise 150 lira yoklu almaktadır. Bundan başka bu operatör ve müteahassa her vakit ücretleri ödenmesi verilmektedir. Üç ayda 470 lira rasyonel prim alan operatörün fabrikanın istihsaliyle ne münasebeti olduğu da ayrıca sorulmaktadır.

Belirtildiğine göre operatör İzmir'e tayin edilmiş, fakat gitmemiştir. Bunun üzerine tekrar Defterdara alınmıştır. Bu doktor fabrikaya hususi otomobil ile gelmekte ve bir kaç saat istirahat ettikten sonra fabrikadan ayrılmaktadır.

Bir hesaba göre 200 ü bulan memur için angaje edilen doktorlara yılda 25.000 lira ödenmektedir. Böylece, alakalıca olmaz ve yaşadıkları hayat icabı yılda bir kaç defa memurlarına bir muayesesi 75 liraya mal olmaktadır

İşçiler, bu durumun Sendika tarafından tahkikini ve hakikatin meydana çıkarılmasını istemektedirler.

Grev tasarısı işçileri tatmin etmedi

(Baş tarafı 1. sayfada)

grev tasarısını bize bin bir kısıntı ile veriyorlar. Bu vatanı kurtarmak için en ön safta çarpışan, yorulan verem bir İşçiden «caba neden tam bir grev hakkını çok görürler?»

Basın Teknisyenleri Sendikası Başkanı İbrahim Bilge de demiştir ki:

«— Grev tasarısını beğenmedik. Tasarı Türk İşçisini asla tatmin etmedi. Biz İşçiler farta muallâk grev hakkı istemiyoruz. Esasen mevcut kanunlarla yapılmıyor dilekleri gibi lokavt yapıyorlar. Eğer lokavt yapmak, kanuni bir hak olarak da tanınırsa, İşverenler biz İşçilere neler yapmazlar!.. Bu bakımdan biz, grev ve lokavt kanun tasarısını kabul etmiyoruz!»

Demir ve Madeni Eşya İşçileri Sendikası Başkanı Üzeyr Kuran da, grev kanun tasarısını şu şekilde tenkit etmiştir:

«— Grev ve lokavt kanunu tasarısı diye bir terane duyuluyor. Biz, okuduğumuzu anlarız. Bu grev ve lokavt kanunu tasarısı değil, sadece «İş Kanunu tasarısı»dır. Grev Kanununda bulunmıyan ağır cezaları biz İşcileri tehdit edebilmek, bizi korkutabilmek için bu tasarıya koymuşlardır.»

Elektrik ve Motorlu Taşıt İşçileri Sendikası Başkanı Mehmet İnhamlı da:

«— Hiçbir tahdide tâbi tutulmadan grev istiyoruz. Bu silâhı köylüye kullanacağımız silâhı güçbe edenler varsa, kimdilerinden şüphe etsinler!» demiştir.

Bir konfederasyon teşkili isteniyor

(Baş tarafı 1. sayfada)

rın kurduğu sendikaların bir federasyon kurmasını sağlamak için 15 sendikaya müracaat etmiştir.

Sendika merkez yönetim kurulu üyelerinden Hüseyin Kömik geçen hafta Bursaya gitmiş ve Merinos İşçileriyle federasyon meselesini görüşmüş, müsbet bir netice almıştır.

Tekstil ve Örme Sanayii İşçileri Sendikası Genel Sekreteri Şaban Yıldız bir arkadaşımıza şunları söylemiştir:

«— Yakında bütün mensucat sendikalarından cevap alacağımızı ümid ediyorum. İşçiler kazanmak bu bir teşebbüsümüz prensip itbariyle kararı bağlanınca derhal tüzük üzerinde çalışmalara başlıyacağız.

Elektrik ve motorlu Taşıt Federasyonu

Elektrik ve motorlu taşıt İşçileri Sendikası da bir federasyon kurmak için faaliyet sarfetmektedir. Bir müddetten beri yapılan temaslar gelişmektedir. Bu arada geçen gün şehrimize «Elzaig Motorlu Taşıt ve her nevi yol, yapı Zıraat makinaları İşçileri Sendikası» temsilcisi Ali Demiraş gelmiş ve temaslar yapmıştır.

Belirtildiğine göre şehrimizde mevcut üç motorlu taşıt İşçisi Sendikası yardır ve herşeyden önce bu üç sendikanın dostluk ve ahengini sağlayıcı şartları tahakkuk ettirmek arzuya şayandır.

Elektrik ve Motorlu Taşıt İşçileri Sendikası Genel Sekreteri Lütfü Yılmaz bir arkadaşımıza Federasyon mevzuunda demiştir ki:

«— Tüzük tasarısını hazırladık. Yakında ayrı ayrı kolundaki Sendikalara göndereceğiz.»

Eğer bu iki Federasyon kurulursa, evvelce kurulup faaliyete geçen Toleyis Federasyonu ile birlikte bir Konfederasyon kurma cihetine gidileceği anlaşılmaktadır. Toleyis Federasyonu Genel Sekreteri İsmail Aras demiştir ki:

«— Türk İşçi Sendikaları Konfederasyonu kurulursa bundan Türk İşçileri geniş ölçüde faydalar sağlama cihetine gideceklerdir. İlk federasyonu kurmak şerefi bizim, fakat muvaffak olmamızın âmili Türk İşçisinin gayret ve ilgisinin eseridir.»

Sendikaların esas vazifesi

(Başlarafı 3 üncü sayfada)

nini sağlamağa uğraşan insanlar, ayın gayeler uğrunda çalıştığı, İşbirliği, birliği yapılmaları için kurulmuştur. Her müdafaai partiler yapıda bu gamaz bir İşçi teşekkülü olan sendika, İşcilerin mücerrek gayretleri sayesinde gelişecektir ve müterek gayetlerin uğunu muhafaza bunda gayeyi ondur. Emekçeri karşılığında herhangi bir ücret alan insanları yönetenler tarafından sayıyorum bütün istismar şekillerine karşı mücadele etmek, her türlü maddi ve manevi tazrik kalıtımak ve istismarı yok etmek gayesiyle birleşen insanların kurduğu bu teşekkül, İşçilerin refahını temin etmek ve refah seviyesini arttırmak için eksilmiyen bir gayret sarfetmek vazifesiyle mükelleftir.

«Sendika»yı böyle anlarsak sendikacılığın İşçi sınıfına faydalı olmasını temin için ilk şartı verine getirmiş olurız.

İşçi sınıfı da sendikacılıktan düşen faidelerinin vazifelerin neler olduğunu kolaylıkla tesbit edebilir.

Şu gerçektir ki ne olduğunu umumi hatlarıyle çizdiğimiz gibi sendikacıların vazifelerini de umumi hatlarıyle belirtmiştik.

Sendikacı, vatandaş olarak Anayasanın bahsettiği her türlü siyasi hakkından faydalanabilir. Ancak bu hakkı kullanırken sendika içinde, mensup olduğu siyasi partinin programı ve oluşu ve olmuş, mutlaka bu gayenin bu hakkı olunca çalışır. O da, sendika mensuplarını sürkyet etti?ği muhrumiyetlerden kurtarmak olmuştur.

Bunun için de hangi partiden, hangi dinden, hangi renkten ve hangi ırktan olmuş olsun ayrı ayrı kolundaki İşçilerin sendikaya ve olmuşlara çalışır. Böylece azamî coğunluğu sağlayarak İşçinin he rünü istismarını yok etmeğe muvaffak olma gayesiyle iktisadî müşadelesini yürütür. Yeniye gayret, kendi kârını arturma olan İşverenin karşısında calışma gücünü temin ed?en İşçilerin müşterek ihtiyadesini ve müşterek kuvvetini verimli gayelere yöneltir.

Nihayet sendikacı, ferdî menziyetlerini ferd ifedakârlıklarıyle kuvvetlendirerek İşçi sınıfının esir kılınmasına mani olur.

Sendikacıların esas vazifesi bu kadar geniş bir ufukta kavuşur ve mensup olduğu sınıfın refahı yermesiyle mürefeh olur. Kendi de sınıfı ile yükselir ve İşçi kendi sınıfının saadeti için mücadele ettiği ve çeşitli mahrumiyetlere katlandığı um de de aşkın bir tatmin duyar.

Bir sendikanın, gerek İşçi olmak, bir İşçinin ulaşabileceği en yüksek mevki olmuştur. Her İşçi bu seviyeye ulaşmak gayretiyle dıdıtmedikli ki sendikacılar kadroma kim olursa olsun, bu mevkiyi insanlığa dıdıcılmak lâzım.

Diyebiliriz ki bugün mevcut partilerin programlarıyle istiklâl ve İşçi mücadelesinin gelişmesinde ve İşçi kazanılmasında, gerekse memleke kendi dâvaları için emsalsiz hattı hareketi tayin etmiş olurlar.

Kongreye Davet

Yunus Çimento Fabrikası İşçileri sendikasının İşçilağan İşçi toplantısı 27 Temmuz cuma günü saat 17 de fabrika yemekhanesinde yapılacağından Sayın yüzelerimizin teşrifleri rica olunur.

GÜNDEM

1 — İstifa eden Yönetim kurulunun seçimi

-2 — Dilekler

Sendikaların teşkilât mekanizması gelecek sayıda